

KIELI, HYVINVOINTI JA HAAVOITTUVUUS

Kohti kielellistä
osallisuutta

TOIMITTANEET Jenny Paananen,
Meri Lindeman, Camilla Lindholm &
Milla Luodonpää-Manni

Gaudeamus

Copyright © 2023 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Maria Manner

KL 32.2, 87 • UDK 342, 800/801

ISBN 978-952-345-216-9

Painopaikka: Printon Trükikoda, Tallinna 2023

Sisällys

Johdanto. Kielellisestä haavoittuvuudesta osallisuuteen.	9
<i>Jenny Paananen, Camilla Lindholm, Meri Lindeman & Milla Luodonpää-Manni</i>	

I

KIELELLISISTÄ OIKEUKSISTA KOHTI AITOJA MAHDOLLISUUKSIA

1. Selkopuhe kehitysvammaisen henkilön kielellisen osallisuuden tukena	33
<i>Leealaura Leskelä & Camilla Lindholm</i>	
2. Suomen viittomakielten käyttäjien osallisuus ja haavoittuvuus 1850-luvulta nykypäivään	56
<i>Ritva Takkinen, Karoliina Nikula & Juhana Salonen</i>	
3. Haavoittuvuus ja osallisuus turvapaikkapuhuttelussa	73
<i>Simo Määttä, Eeva Puumala & Riitta Ylikomi</i>	

II

KIELITAITO HYVINVOINNIN KULMAKIVENÄ

4. Hyvinvoinnin asema maahanmuuttajien lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmissa	99
<i>Taina Tammelin-Laine</i>	
5. Yhteinen aremme kielenoppimisen ja hyvinvoinnin tukena.	120
<i>Minna Intke-Hernandez</i>	
6. Suomenkielisten lääkäriopiskelijoiden asenteet ruotsinkielistä potilastyötä kohtaan	142
<i>Annmari Sahlstein</i>	

III
TOISEUTTAVASTA KIELENKÄYTÖSTÄ KOHTI
SISÄLLYTTÄVÄÄ VIESTINTÄÄ

7. Lukutaito ja osallisuus – onko yhtä ilman toista?	167
<i>Leea Lakka</i>	
8. Kenelle mielenterveydestä viestitään?	184
<i>Anna Weckström</i>	
9. <i>Me ja te</i> mielenterveyskuntoutuksen päätöksentekokeskusteluissa	204
<i>Jenny Paananen, Camilla Lindholm, Melisa Stevanovic, Elina Weiste, Taina Valkeapää & Samuel Tuhkanen</i>	
10. Sarjakuva, sosiaalihuolto ja saavutettavuus	226
<i>Laura Kalliomaa-Puha, Anne Ketola & Eliisa Pitkäsalo</i>	
Jälkisanat	245
<i>Jenny Paananen, Milla Luodonpää-Manni, Camilla Lindholm & Meri Lindeman</i>	
Viitteet	251
Lähteet ja kirjallisuus	253
Kirjoittajat	284
KUVAT, KUVIOT JA TAULUKOT	
Kuva 1. Istumajärjestys ja ohjaajan 1 katseen suunta.	212
Kuva 2. Ohjaaja 1 katsoo ja osoittaa pöydän toisella puolella olevia kuntoutujia	212
Kuva 3. Yksityiskohta sarjakuvasta: tiistaisin isä vie lapset kouluun ja äiti hakee heidät koulusta.	236
Kuva 4. Yksityiskohta sarjakuvasta: vanhemmat sitoutuvat ilmoittamaan, mikäli tapaaminen estyy ”sairaustapauksen tai muun syyn vuoksi”	238

Kuvio 1. Opiskelijoiden käsitys ruotsin kielen merkityksestä Suomessa yleisesti.	150
Kuvio 2. Opiskelijoiden käsitys ruotsin kielen merkityksestä lääkärin työssä.	151
Kuvio 3. Opiskelijoiden halukkuus käyttää ruotsia.	152
Kuvio 4. Opiskelijoiden varmuus/epävarmuus ruotsin käyttäjinä.	154
Taulukko 1. Kysymysten, aloitteiden ja itseen kohdistuvien viittausten jakautuminen aineistossa.	40
Taulukko 2. AIPE2017-dokumentin analyysi	105
Taulukko 3. Sivustot ja niiden sisällöt	188
Taulukko 4. Lukijuudet	191
Taulukko 5. Ohjaajien ehdotusten kielelliset muodot ja arvioidun osallistumisen keskiarvot ja keskihajonta	214
Taulukko 6. Parittaiset vertailut osallistumisen määrässä eri persoonamuotojen välillä.	215